

ЧОВЕКЪТ ОТ СТОМАНА СПАСЯВА СВЕТА

• Дон Уеб • • преведе Веселин Маринов •

Любителите на историята знаят, че от гледна точка на атрактивността твърде малко документи могат да се сравняват с дневниците на Максим Литвинов - комисаря на външните работи на СССР през периода 1930-1938 г. Превеждането на тези дневници от Лили Филър отвори пред нас вратата на тайната съкровищница на историята. Някои хора са на мнение, че тази врата изобщо не е трябвало да бъде отваряна, защото зад нея се крие чудовишно зло, за което най-добре би било да се забрави - то може би няма нищо общо със земния живот. Трудно е да се предвиди каква реакция ще предизвика публикуването на този текст. Ние, редакторите на сп. "Ню Йоркър", очакваме, че "Светът на Литвинов" ще се превърне в бестселър, но, от друга страна, се надяваме, че много от най-мрачните страници никога няма да бъдат разчетени. Без да вземаме предвид произхода на Литвинов, ще публикуваме четири фрагмента от неговия текст, подредени съгласно хронологията на някои събития, засягащи целия свят. Ще започнем от това, което по мнението на някои познавачи е било най-значителната инициатива на Съветския съюз през Втората световна война в областта на диплома-

цията, т.е. от Марсианско-съветския пакт за ненападение от 1937 г. Променихме единствено датите, защото Литвинов като държавен служител е ползвал десетдневния съветски "научен" календар.

20 март 1937 г. Очаквам в Ленинград марсианския посланик. Влажният морски бриз донесе на града отслабване на студа; сребърният скреж започна да изчезва от стените на къщите. Безпокои ме онова, което олицетворява Марсианецът. Отначало се надявахме, че няколко месеца след нашата победа революцията ще обхване целия свят. Помня деня, в който г-н Уелс се срещна с Ленин, който заяви: "Марксизмът се опира на аксиомата, че човечеството е само в Космоса."

Не ми позволиха да видя цилиндъра, но ми съобщиha някои неща за Марсианеца. Твърдят, че си инжектирал кръв от живи същества и по този начин се хранел. Марсианецът не обичал слънчевата светлина. Сега спи в царския дворец. Ще се срещна с него след залез слънце.

Казаха ми, че общува с помощта на телепатия. Като марксист трябва да се радвам на възможността за толкова

пълноценно споделяне на мисли и чувства с някого - но, от друга страна, ако всичко е толкова явно, не става ли диалектиката съмнителна? В областта на политиката те са свършено различни от нас.

21 март 1937 г. Преди да ме въведат при Марсианеца, проведох кратка среща със Сталин. От това се страхувах най-много. Никога не съм го обичал. Загубих няколко приятели по време на чистките през 34-та - годината, в която Сталин принуди патриарха на Москва публично да го обяви за "Наш Баща". Нито с една дума Сталин не издаде своите намерения, позволи ми единствено да разбера, че трябва да се съглася с всички условия на Марсианеца. И, когато ме въведоха в онази воняща стая, мислите ми бяха изпълнени с омраза и недоверие към Сталин.

Самият външен вид на Марсианеца - приличаше на гигантски, пулсиращ мозък върху рахитични крачета - не беше чак толкова страшен. Ала нямам думи да опиша отвращението, което ме обхвана, когато той нахлу в моя мозък. Това чувство доста ми напомняше за изненадата при неочакван допир с човешки изпражнения. Но те винаги могат да бъдат измити без остатък, докато споменът за контакта с онова същество се връща с все същата страшна сила.

Развесели го моята омраза към Сталин. В неговия свят, в който всеки разум се докосва до всички останали,

омразата е норма, ключ към мотивация и оцеляване. Повечето от неговите мисли-чувства кръжаха около досадното, потискащо усещане, свързано с гравитацията. Мислеше как да си инжектира във вените своята кръв. Беше също така леко угрижен от факта, че Сталин не искаше да се срещне с него, и мимоходом размишляваше върху това какви са плановите му. Но това беше просто интелектуално развлечение, защото каква вреда можеха да нанесат на марсианците тези дребни човешки страсти?

Неговите условия бяха прости. Марсианците щяха да изпратят своите цилиндри догодина, по време на максималното приближаване на двете планети. И тогава трябваше да атакуват източното крайбрежие на Съединените щати. Съгласно уговорката, те не биваше да изпрачат свои войски срещу Съветския съюз. Надявах се, че в замяна на това Червената армия ще стане световна полиция и ще им помогне да владеят човечеството, докато от тяхната планета долетят достатъчно количество сънародници.

Избрали си Съветския съюз за свой съучастник с оглед на неговата огромна територия, а също и заради ефективната колективизация на селяните, извършена от Сталин.

В съгласие с инструкциите приех тези условия. Трябва да станем добитък за заколение.

22 март 1937 г. Днес помолих за разговор със Сталин. Не пожела да ме приеме, ала изпрати писмо, че всичко, което съм направил, ще подкрепи “делото на народа”. Около четири следобед дойде друго писмо със съобщение, че утре вечер трябва да проведе поредните преговори с Марсианеца. Час по-късно двама офицери от НКВД претърсиха стаята ми и взеха пистолета, който имах още от революцията. Не конфискуваха дневника, но го прочетоха. Вече съм мъртъв. Не мислех за самоубийство, докато не ми отнеха пистолета. Офицер от НКВД стои на стража пред моята врата. Как мога да бъда едновременно представител на народа и негов затворник?

23 март 1937 г. Разумът на Марсианеца беше страховит. Отначало беше като камък - камък в средата на главата ми, притискащ мозъка. Започна да нараства, превръщайки разсъдъка ми в каша. Имах усещането, че мозъкът ми изтича през ушите. След миг “мен” вече не имаше. Бях само Марсианеца. Той се опитваше да разбере как Сталин възнамерява да ги измами по въпроса за пакта. Марсианецът се опасяваше, че ако не разбере истинските планове на хората, ще бъде наказан. Старателно провери всички мои мисли. Надзърна дори в спомените, към които не исках да се връщам – онази ужасна зима в Петербург, когато с брашнано лепило трябваше да залепваме на стените мал-

кото наши вестници. Защото Ленин казваше, че трябва да дадем възможност на всички да четат нашите думи. По онова време конското месо беше деликатес; пържихме го със сапун, а после го варяхме в оцет, за да отстраним вкуса на сапун.

Измъкна се от моя мозък, а аз рухнах на пода, защото “аз”-ът не можеше да овладее тялото. Прибраха ме няколко агенти. До разсъмване пребивавах в някаква килия. Не след дълго ме заведоха при Сталин.

Цели три часа той ме разпитва за “същността и обхвата” на телепатията. Нееднократно му обяснявах, че нямам никакво понятие от това, но съм сигурен, че Марсианецът не е могъл да прочете неговите мисли, защото в такъв случай нямаше да се рови в моите. Може би телепатията изисква съгласието на двете страни?

Най-после, струва ми се, той се успокои.

Реши, че повече не трябва да се срещам с Марсианеца.

После заяви, че ще стане “Народен герой”.

1 април 1937 г. Чух, че днес цилиндърът на Марсианеца е отлетял от Земята. Преди това уредил за Червената армия демонстрация на своя “топлинен снап”. Това трябва да се запази в пълна тайна. Моите информатори бяха поразени от видяното. Сталин им казал, че когато марсианците дойдат, ще да-

дат “топлинния снап” на Червената армия. Но ако това е най-голямото технологично постижение на тяхната цивилизация, може и да не ни дадат нищо.

Сталин е заповядал да се построи радиостанция за постоянна връзка с марсианците.

27 април 1937 г. Сталин изпрати да повикат Айзенщайн. Нареди му да заснеме пропаганден филм, който трябва да предизвика омраза към марсианците, и още един, показващ Бащицата като спасител на човечеството и унищожител на нашествениците. Убеден съм, че той се е побъркал. Интересно дали марсианците са отмъстителни и сурово ще го накажат за тази върховна глупост?

5 май 1937 г. Видях се с Айзенщайн. Прекарал си чудесно в Мексико. Когато изслушах разказа му за Холивуд, зарадвах се, че марсианците най-напред ще атакуват Америка. Ако на Холивуд се позволи да съществува, той ще стане рак за човешкия разум. И, разбира се, след няколко години няма да останат никакви хора. Айзенщайн ми съобщи, че Сталин е избрал и заглавия на филмите: “Марс не е червен” и “Човекът от стомана спасява света”. Последното явно е асоциация с неговото име. Теръмин трябва да конструира за Айзенщайн устройство, издаващо “неземни” звуци - арпеджии и сюрреалистични глисанди към музиката на Прокофиев. Пита ме как изглежда Марсианецът.

Почувствах се зле, когато говорех за влажната му кожа, потъналата в лиги клиновидна уста, триделните му очи и пулсиращата, гърчеща се маса – някакъв огромен, невероятно зъл мозък.

12 юни 1937 г. ...когато Сталин прочете моя доклад за безпокойството сред немския народ, остана доволен от себе си и дори се развесели. Попита ме дали си спомням Марсианеца. Отговорих му, че е трудно да бъде забравено толкова нещо. Покани ме да посетим снимачната площадка на Айзенщайн. Заминахме за предградията на Москва. Филмовият Марсианец не беше достатъчно отблъскващ. Двама души в кожен чувал се мъчеха да представят мозъка на Марсианеца, докато самият той държеше реч в защита на капитализма. Героят “товарищ” се освобождава от веригите, взема сърп - цялата тази сцена се разиграва в марсианския Музей на човечеството - и започва да реже на парчета “страховитото” чудовище.

Опитах се да обясня, че този банален филм за големи герои не показва истинската опасност. Сталин се засмя и каза, че не съм бил компетентен в областта на пропагандата. Отговорих му, че нямаме никакви шансове пред Тях. Най-много да използват Червената армия за маша при завладяването на цялата Земя. Отново се разсмя и подчерта, че не познавам политическата действителност.

1 ноември 1937 г. От днес до пристигането на марсианците остава една година, а Сталин иска да слуша само за Германия. Най-големият му проблем сега е “кутиятата с картинките”. Това е апарат за предаване на изображения на разстояние, изобретен от учените на Хитлер, за да покажат с негова помощ Олимпийските игри през 1936 г. Не нацистите, а съветската наука трябвало първа да изобрети тази кутия. Отбелязах, че съветската наука има на разположение една година, за да ни спаси от марсианците. Промърмори, че ще ни спаси съветската биология. “Ще видиш!” - помахна с пръст. Според него съм изпълнен с твърде много съмнения. Нашествието на марсианците е начин за спиране на нацистката заплаха. Каза, че би трябвало да се радвам на това, тъй като съм еврейин. По-късно на преден план отново излезе проблемът със Судетите и Сталин заяви...

12 декември 1937 г. Трябва да се оттегля. Той съобщи, че му е нужен някой за преговори с нацистите. С мен сигурно няма да искат да разговарят, затова ще ме замести Молотов. Същият е редактор на вестник. “Само за известно време” - каза Сталин; “не забравяй нашата малка тайна” - допълни той. Редактор... Редакторите не познават политиката. Въобразява си, че с онзи проклет филм ще успее да обърне масите срещу марсианците. Със същия успех би могъл да напише сборник с

комунистически приказки “Истории за внезапната доброта на диктатора”. Изведнъж осъзнах колко съм свободен. Някога щях да се страхувам да напиша нещо от този род дори в своя дневник. Но съзнанието, че скоро ще пристигнат марсианците, ме освободи. Не се страхувам от това, което може да узнае моят голям брат Йосиф.

Всъщност, какво бих могъл да направя с тази свобода? Да скитам из мразовитите нощи, да крещя на моите другари “Бъдете свободни! Бъдете свободни!”? Дори да не ме заловят агентите, някой работник, събуден от своя праведен комунистически сън, ще ме цапардоса с висококачествено съветско оръдие на труда.

1 януари 1938 г. Днес се състоя прожекцията на филмите на Айзенщайн. Отказах да отида. Кой ще прочете кадиш*, когато всички хора изгубят кръвта си? Ще се намерят ли сред марсианците поне десетима праведници?

3 април 1938 г. Днес гледах американския филм “Д-р Джекил и мистър Хайд”. В главната роля играеше Фредерик Марч. Мога да използвам своите изключителни познания, за да стана мистър Хайд. Искам да стана голям, див звяр! Ала все се страхувам...

5 май 1938 г. Сталин ме взе със себе си в анонимна болница в предградията на Москва. Миризма на амоняк, без-

крайни коридори с олющена боя, воня на пикоч, изпражнения, повърнато, никаква светлина, селяни със зачервени, подпухнали лица, стенания, викове. В някои от залите имаше животни – крави. После, в самото сърце на този лабиринт, двама пазачи в униформи на Червената армия взеха “за почест”, като видяха Сталин. Човекът от стомана не изрази нищо, освен нарастваща възбуда. Когато стигнахме до въпросното вътрешно светилище, той ме запита дали съм чувал за работите на другаря Мичурин.

Признах си невежеството.

- Мичурин формулира теорията на генетичната диалектика. На растението, респ. животното, се инжектира сок или кръв от друг вид и по този начин се създава хибрид от двете. Сега ще се запознаете с неговия най-голям ученик – Трофим Денисович Лисенко. Той е самоук и намира вдъхновение в Маркс, а не в буржоазните академии.

През всичките години, когато познавах Сталин, не бях чувал да произнася нечие име с такава надежда.

Другарят Лисенко тъкмо взимаше кръв от огромен казак. Погледна към Сталин и се усмихна. Никой друг нямаше право да продължи своята работа при влизането на “Нашия Баща” в залата.

Когато Лисенко свърши, дойде и поздрави Сталин като стар приятел.

- Това е Литвинов, за когото ви разказвах... - Сталин посочи към мен.

Лисенко ме погледна. Почувствах се като обект на изследване. Зарадвах се, че не умея да чета мислите на себеподобните си.

- Постигнахме няколко прелома в изследванията... - започна той. - За зимната пшеница. Чрез взимане на сокове от пшеницата, растяща в най-далечния север, и смесването им с екстракти от тревите на тундрата, скоро ще имаме сорт, който ще може да расте отвъд полярния кръг.

Подхвърлих някакъв комплимент.

- Разбира се, вас ви интересуват марсианците. Знаем, че те се хранят, като ловят хора и си инжектират кръвта им направо във вените. Когато при нас беше техният посланик, доставях му неизброимо количество идиоти с дебели устни, тесни стъпала и потни лапи. Нали разбирате защо?

Поклатих глава. Откога всъщност Кафка пише сценария на моя живот?

- На Марс имат само едно животно, което им дава кръв. Както установих благодарение на теорите на другаря Мичурин, в действителност това е дегенерирала разновидност на марсианската раса. Ето защо тези насилствени кръвопреливания не изменят генетичната структура на марсианците. И, ако дойдат на Земята, те постепенно ще мутират в полу-марсианци, полу-хора, разбирате ли?

Помислих си за Марсианеца, за неговите гумести устни и тройното око. Не можеше да има нищо общо с този

случай.

- И това би продължило години. Освен това марсианците ще се хранят най-напред с онези, които най-лесно успеят да заловят, т.е. кротките и болните. Но ако ние създадем раса от съветски свръхчовеци - надарени с разум, пригоден към големите истини на марксизма-ленинизма-сталинизма - и после ги представим на марсианците, тогава те, подчинявайки се на диалектичeskото наследство, бързо биха се превърнали в Другари Марсианци, които ще ни помогнат да разпространим революцията не само по цялата Земя, а и в Космоса. Това е най-важният момент в историята на диалектиката – планетарната диалектика.

Извърнах се към Сталин с надеждата, че ще се усмихне и ще каже, че това е само шега. Ала и той е побъркан като Трофим Денисович Лисенко. Земята е обречена. Обречена от двама безумци.

1 ноември 1938 г. Миналата нощ марсианците кацнаха на източното крайбрежие на Съединените щати. Популярна радиопрограма от “Мъркюри Тиъгър” излъчи репортаж от приземяването край градчето Гроувърс Хил в щата Ню Джърси. Би Би Си улови слабото предаване и го разпространи из цяла Европа. Скрих си малко отрова, за да я погълна, когато марсианците кацнат в Съветския съюз. След три дни Сталин ще даде заповед Червената армия да навлезе в Европа.

2 ноември 1938 г. Днес Хитлер предприе атака срещу Марс. Безпилотни ракети ще разпръснат концентрирана смес от вируси в атмосферата на Марс.

Оказа се, че през 1936 г. марсианците се опитвали да сключат пакт с Третия Райх. Един от цилиндрите се разбил в Шварцвалд. С помощта на американския студент по медицина Уилям Сюърд Бъроуз немските и австрийските учени формулирали теория, че марсианците могат да бъдат твърде слабо защитени срещу неизвестни досега форми на земния живот - вирусите. Бъроуз заяви по Би Би Си: “Трябва да изпратим вируси в Космоса като послание, написано на езика на смъртта”.

Сталин ме посети в Кремъл. Беше пиян. Никога не бях го виждал такъв. Винаги даваше големи приеми, на които насърчаваше всички да пият повече, за да изтръгва от тях разни сведения.

Беше пиян, измъчен и смърдеше.

-Какво можем да направим?

След малко започна да говори за заповед да бъде разстрелян, а после за това как Върховният съвет ще нареди да го арестуват. Непрекъснато повтаряше: “А можех да превзема Марс! Можех да го направя червен!”

Изгуби съзнание. Мислех си дали да не хвана ножа и да му прережа грузинското гърло.

По-добре да го оставя на марсианците. Нацистките ракети ще бъдат толкова ефикасни, колкото лъковете и стреле-

лите срещу светкавиците.

4 ноември 1938 г. Днес Сталин отново ме повика. Не мобилизира Червената армия. От двадесет и четири часа нямаше радиовръзка с Марс. Последното, което достигна до нас, беше: “Умираме”.

Сталин каза, че ще заповяда да ликвидират всички, свързани с марсианския проект, освен Лисенко и мен.

Лисенко ще му е необходим за отглеждане на зимната пшеница, а моята задача е пълното унищожаване на марсианския проект. Ако някога излезе наяве, че Съветският съюз е замислял пакт с Марс, останалият свят ще ни стрие на прах с бомбите си.

Литвинов е ликвидиран на 1 януари 1953 г. Това е била една от последните заповеди на Сталин. Завършилата с успех хитлеристка атака на Марс направи

света такъв, какъвто е днес, свят, от който Съветският съюз напълно се изолира. Макар философията на националсоциализма да би могла да се приеме в Северна Америка с оглед на голямото количество хора от нордически тип сред населението, марсианците се оказаха наши неволни съюзници в прогреса на духа и триумфа на волята. Лисенко започна да губи влиянието си през 1954 г., когато неговите теории, удивително подобно на Ламарковите, бяха подложени на критика, а Сталин вече не можеше да го защити. Не се знае нищо за съдбата на съветските “свръхчовеци”, най-вероятно е да са загинали в трудовите лагери на изток. Редакцията на “Ню Йоркър” е извънредно доволна от това, че Министерството на културата ни позволи да извадим на бял свят този трагичен фрагмент от еврейско-болшевишката история. Хайл Хитлер!

поезия

Защо ли трябва да говорим,
когато можем да мълчим?
Кому е нужно да се борим,
да страдаме и да грешим?

Избърсали от пот челата
ний сядаме на бридж-белот
и ни олеква във главата
след някой-друг шахматен ход.

Запалваме си по цигара,
светът е в чашата – налей!
Животът е като пет зара –
през виното той розовей.

И няма гол, и няма геле:
мамираш в мъдростта покой,
а нека някой там си меле
за свята цел и вечен бой!

Алексей Чернов